

SAKSFRAMLEGG**Saksbehandler: Snorre Glørstad**

<i>Saksnr</i>	<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>
	Kommunestyret - Ørland kommune	

Kommunereformen - geografisk retningsvalg

Vedlegg:

- 1 Ny Fosenkommune - utredning fra Fosen Regionråd
- 2 Innbyggerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for kommunene på Fosen
- 3 Brev fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag dat. 15.12.2014 - Kommunereformen prosessen høsten 2014 og veien videre

Sakens bakgrunn og innhold

Fylkesmannen har sendt kommunene i fylket brev om arbeidet med kommunereformen, datert 15.12.2014. Brevet gir premissene for - og innholdet i - de vedtak kommunene bes om å fatte innen 1 februar i år. I brevet skriver Fylkesmannen bl.a følgende:

"Kommunene er bedt å rapportere hvor langt de har kommet i sitt arbeid til 1 februar. Fylkesmannen vil be om vedtak fra kommunestyrene som omfatter:

- Alternative geografiske retningsvalg som kommunen vil prioritere å gå videre med for å utrede/klargjøre.
- Begrunnelser, kunnskapsgrunnlag og forutsetninger for dette.
- Hvilken dialog som er gjennomført med nabokommunene forut for kommunestyrets behandling.
- Hvilket behov som kommunen ser for konsekvensanalyser av de ulike alternativene, kunnskapsbehov kommunen ellers har og evt. særskilte problemstillinger som må avklares.
- Beskrivelse av vegen fram mot endelig vedtak i kommunestyret, herunder dialog med nabokommunene.
- Behovet for bistand fra Fylkesmannen og KS
- Konklusjon mht om det er aktuelt for kommunen/naboer å ha kommunestyrevedtak om sammenslåing allerede i 2015."

Det grunnlaget vi har til å fatte vedtak på det Fylkesmannen ber om, er følgende:

- utredning fra Fosen regionråd om storkommune på Fosen
- utredning fra Telemarksforskning om sammenslåing av Ørland og Bjugn kommuner
- innbyggerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for kommunene på Fosen

Rapporten fra Telemarksforskning er tidligere behandlet i kommunestyret. Denne omtales derfor ikke nærmere her. Hovedpunktene i innbyggerundersøkelsen samt utredningen fra Fosen regionråd omtales nedenfor. Deretter gis en generell vurdering sett fra rådmannens Ståsted. Saken legges imidlertid fram uten innstilling.

Alle sentrale vedtak fattet om kommunereformen, dokumenter og faglige utredninger, ligger ute på nettsiden www.kommunereform.no

Innbyggerundersøkelsen

NIVI Analyse og Respons Analyse fikk i oppdrag å gjennomføre en brukerundersøkelse om tilhørighet og veivalg for kommunene på Fosen.

Undersøkelsen omfatter 2000 spurte. Av svarene kan vi trekke ut flere viktige funn.

For det første kommer det fram stor endringsvilje i befolkningen ved at to tredjedeler svarer at de i dag er for kommunesammenslutning for egen kommune.

For det andre er det en bred støtte til en tredeling av Fosen, gitt at det skal foretas endringer i dagens kommunestruktur.

I undersøkelsen oppgir 34 prosent av innbyggerne at de i dag stiller seg svært eller ganske positive til Fosen som en kommune, mens 42 prosent stiller seg negative til en slik løsning. Om dette skriver rapporten følgende:

"Tatt i betraktning av at dette er en form for nullpunktmåling, der holdninger måles på bakgrunn av generell debatt og ikke konkrete utredninger, kan dette vurderes som betydelig interesse for ideen om Fosen som en framtidig regionkommune."

Utredning fra Fosen Regionråd

Fosen Regionråd har laget en utredning med tittel: Kommunestruktur 2014 - fra sju til en Fosenkommune. Utredningen er ført i pennen av sekretariatet i regionrådet. Rådmannsgruppa har fungert som prosjektgruppe og styret har vært styringsgruppe. Styret har deretter behandlet utredningen og vedtok 12 desember 2014 følgende:

1. Styret i Fosen regionråd godkjenner utredningen av en Fosen kommune slik den er fremlagt.
2. Utredningen med vedlegg oversendes medlemskommunene som grunnlag for deres videre arbeid med ny kommunestruktur.
3. Kommunene gir tilbakemelding til Fosen Regionråd så snart politiske vedtak om kommunestruktur er fattet (innen den fastsatte fristen 1 februar 2015).

I arbeidet har sekretariatet hatt en rekke arbeidsmøter med ulike kommunale faggrupper. De har også hatt kontakt med representanter bl.a fra næringslivet. Deler av materialet i rapporten er hentet fra andre utredninger og systematisert med sikte på å besvare det oppdraget fikk av styret i august i fjor og som kommunestyret på Ørlandet har sluttet seg til.

Utredningen er enkel; laget i tråd med det Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bedt kommunene om å gjøre.

Nedenfor gjengis hovedpunktene i rapporten slik den ble presentert for regionrådets styre:

Befolkningsutvikling

- Befolkningsutviklingen på Fosen er negativ, og vesentlig dårligere enn i Sør-Trøndelag og landet totalt
  - Samlet sett er det fødselsunderskudd i regionen
  - De siste års økning i folketall kan tilskrives tilflytting fra utlandet
- Prognoser for befolkningsutviklingen fram til 2040 sier at det vil bli en økning på 4100 personer.
  - nærmere 60 % av økningen vil komme i aldersgruppa over 67 år
  - det er et åpent spørsmål hvilken betydning dette vil ha for kommuneøkonomien framover.
  - Trolig vil kommunene bli sterkt utfordret innenfor sektoren pleie og omsorg, både med tanke på tjenestetilbud og finansieringen av disse.

Næringsliv og verdiskaping i regionen

- verdiskapingen er lav, ca 60 % av landsgjennomsnittet
  - verdiskaping innenfor fiskeri, havbruk, fiskeforedling øker mest
  - Sysselsetting i landbruket går ned, men ingen vesentlig endring i verdiskaping
  - Sysselsetting i servicenæringene øker
- Antall pendlere har holdt seg noenlunde stabilt og betraktes som marginalt økende. Totalt er det ca 1400 flere som pendler ut av regionen enn inn.
- Utdanningsnivået til innbyggerne er forholdsvis lavt sammenliknet med landet forøvrig. Dette "speiler" kompetansekravene i lokalt næringsliv.
- Kommunene på Fosen skiller seg ikke vesentlig ut i forhold til fordelingen av sysselsetting mellom privat og offentlig sektor.

Kommunene på Fosen utfordres

- Kompetansenivået i kommunene beskrives som forholdsvis høyt, men oppgaver fordeles på få medarbeidere. Små fagmiljø gir sårbare organisasjoner
- Kommunene oppfattes som attraktive arbeidsgivere, men det er tendenser til færre søkere til enkelte fagområder.
- Det vil skje en forholdsvis stor og naturlig utskifting av ansatte i kommunene de neste 10 årene.
- Skal dagens kommunestruktur opprettholdes betinger det opprettholdelse og utvikling av interkommunalt samarbeid.
- Rollen som samfunnsutvikler er under utvikling:
  - Det stilles stadig større krav til kommunene med å se saker i sammenheng.
  - Kommunene har knappe ressurser til å drive en offensiv samfunnsutvikling og målretta generell planlegging og arealplanlegging.
- Det savnes en helhetlig regional strategi for infrastruktur som kan binde sammen kommunene og tettstedene. Kommunene utfordres med å utvikle en senterstruktur.

- Lokaldemokratiet fungerer bra, med gode styringssystem. Man ser imidlertid tendenser til at det blir vanskeligere å rekruttere til politisk deltakelse.
- At innbyggerne stort sett er "tett på" både ordfører og kommunestyret kan både være en fordel og en fare for lokaldemokratiet.

Muligheter i en sammenslått kommune

- En sammenslått Fosen kommune (1K alternativet) vil stå sterkere i Trøndelag enn 3K (tre kommuner) og 2K (to kommuner) alternativene vil gjøre.
- En storkommune på Fosen vil også være en tyngre kraft opp mot regionale og nasjonale myndigheter
- I en sammenslått kommune kan det bygges opp større og mer robuste fagmiljø, som vil være med på å utvikle tjenestenes kvalitet og kvantitet.
- I Ørland/Bjugn prosessen var tillitsvalgte positiv til sammenslåing. Dette ble begrunnet med forventninger til kompetanseutvikling og muligheter til å jobbe i større fagmiljø.
- Med en Fosen kommune vil interkommunale samarbeidsordninger avvikles.
- Mulighetene for å overføre oppgaver fra staten og fylkeskommunene er flere til en større kommune enn en mindre, herunder bidra til vertikal integrasjon av tjenester og helhetlige tilbud.
- Statens muligheter til å drive rammestyring overfor kommunene antas også være mer aktuelt i større kommuner.
- Å se Fosen under ett åpner for muligheter til å iverksette større utviklingsprosjekt:
  - kommunale tjenester, utvikling av kvalitet og kvantitet
  - kommunal infrastruktur
  - generell samfunnsutvikling
- Nærhet mellom innbygger og kommune kan ivaretas gjennom:
  - å etablere lokale servicekontor
  - satsing på prosjektet "Digital døgnåpen forvaltning"

Økonomi

- Kommunene bør ta vesentlige grep for å levere tilfredsstillende driftsresultat
  - 3 av kommunene er på ROBEK-lista.
  - Det økonomiske handlingsrommet beskrives som begrenset; stramme rammer
  - Den samlede gjeldssituasjonen i kommunene er utfordrende
- Flere av kommunene har bra med formuesverdier. Det ligger et framtidig potensiale for kommunene i store utbyggingsprosjekt) (kampunglybase, vindkraft osv)
- En sammenslått Fosen kommune vil få utbetalt et engangstilskudd på kr. 75,0 mill.

- Inndelingstilskuddet skal sikre at sammenslåtte kommuner ikke skal få reduserte statlige overføringer de første 15 åra. Nedtrappes deretter over 5 år. Usikkert hvor mye det vil bli trappet ned.
- En helhetlig gjennomgang av inntektssystemet gjøres gjeldende fra 01.01.2017.
  - gjennomgangen vil bli sett i sammenheng med kommunereformen
  - Pr. i dag er det derfor vanskelig å legge fram en beregning på hvordan rammetilskuddet vil utvikle seg
- KS har utviklet en prognosemodell som beregner utviklingen av rammetilskuddet.
  - Modellen viser i utgangspunktet at rammetilskuddet for Fosen kommune blir redusert med 92 mill. kr etter 20 år
  - Sone- og nabokriteriet og noen andre tilskudd tar modellen ikke hensyn til
  - I 2015 mottar Fosenkommunene 44 mill. kr etter sone- og nabokriteriet. En sammenslått kommune antas å få mer.
  - Redusert rammetilskudd etter dagens modell ligger antakeligvis et sted mellom 0 – 40 mill. kr etter 20 år.
- En enkel vurdering anslår innsparingspotensialet i en sammenslått kommune til å være ca 71 mill. kr årlig i en sammenslått kommune ("Mosvik/Inderøy-modellen")

Næringslivets forventninger til en robust bo- og arbeidsmarkedsregion

- Avgjørende at kommunen er et godt vertskap for de store investeringene som skal gjøres. "Det er ikke rom for interne diskusjoner om snevre kommunegrenser" (Sitat fra Merethe Storødegård, NHO)
- Gode samferdselstilbud er viktig. Mer sømløs transport er nødvendig for å unngå svekket produktivitetutvikling og verdiskaping.
- En moderne infrastruktur bør legges til rette form å effektivisere offentlig forvaltning.
- Kommunemodellen som velges må bidra til forutsigbare rammebetingelser
- En samla region vil ha større påvirkningskraft i de "utenrikspolitiske" sakene, være en tyngre kraft opp mot regionale og nasjonale myndigheter.
- En robust og fremtidsrettet kommunestruktur har større forutsetninger for å være en mer kompetent tilrettelegger, samt være en god og attraktiv samarbeidspartner for næringslivet.

En sammenslått Fosen kommune begrunnes med

- a) At det utvikles kompetanse og kapasitet innenfor dagens tjenester ved at det skapes effektive og robuste fagmiljø.
- b) Nye og utvidede oppgaver fra staten eller fylkeskommunene
- c) Bedre og mer samordnet politisk styring av oppgaver som i dag er organisert gjennom interkommunalt samarbeid. Mer enn en kommune betyr fortsatt behov for interkommunales samarbeidsordninger.

- d) Intern politisk mobilisering med tanke på å stå sterkere sammen i "utenrikspolitikken" og derved være en tyngre kraft opp mot regionale og nasjonale myndigheter.
- e) Helhetlig og samordnet samfunnsplanlegging og samfunnsutvikling (næringsutvikling og innovasjon, transport og kommunikasjoner, infrastrukturtiltak, arealplanlegging og arealforvaltning mv)
- f) En større kommune vil være en mer likeverdig partner for FoU-miljøene og andre regionale utviklingsaktører med Trondheim som motor.

Folkehelsevurdering

Ingen vurdering.

Rådmannens vurdering

Fylkesmannen ber oss om å foreta et geografisk retningsvalg innen 1 februar i år.

Han skriver i brevet følgende om grunnlaget for å fatte et geografisk retningsvalg nå:

"Det kan være krevende å vente på avklaringer, men det vi ser nå er en normal politikktutformingsprosess der aktører både i det politiske systemet og ulike typer interesser søker å påvirke sluttresultatet. Diskusjonen om oppgaver mv er ennå ikke slutført, her arbeides det i Regjeringsapparatet. Alle rammebetingelsene skal uansett være avklart før kommunene fatter sine endelige vedtak.

For Fylkesmannen er det viktig å si at kommunene nå må kjøre sine prosesser.

Fylkesmannen mener det er trygt å legge til grunn lokalt at:

- Stortingets flertall mener at sterke primærkommuner er hovedalternativet for videre forvaltningsutvikling i landet.
- Målene med reformen ligger fast og kommunene skal styrkes som innbyggernes viktigste offentlige organ.
- Oppgavefordelingsutvalgets retningslinjer for hvor oppgaver bør legges i forvaltningen, bl.a at oppgaver skal legges på lavest mulige effektive nivå.
- Alle pågående prosesser som berører oppgavefordeling og administrativ inndeling i offentlig sektor (bl.a regional stat) samordnes mot kommunereformen.
- Det virker å være bred enighet om at ekspertutvalgets kriterier for god kommuneinndeling skal legges til grunn
  - basert på beskrivelser av utfordringsbilde, kriteriesettet og dagens oppgaver - ligger det tunge begrunnelser for et behov for endringer i kommunestrukturen.
  - det er godt begrunnet at staten må redusere detaljstyringen og øke kommunenes handlingsfrihet - gitt større kommuner.
- Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder for å sikre helhetlig areal- og transportplanlegging.
- Vi må ha en kommunestruktur som samlet sett bygger opp under et slagkraftig Trøndelag, underbygger Trondheims rolle som motor i samfunnsutviklingen og som forsterker relasjonen mellom storby, regionsentra og omlandet:"

Det vi pr i dag ikke har klarhet i, er følgende:

- Vil kommunene få tilført nye oppgaver, og i tilfelle; hvilke?

- Vil generalistkommuneprinsippet fortsatt bli lagt til grunn, eller vil vi i framtida få oppgavedifferensiering basert på kommunestørrelse ?
- Hva med fylkeskommunenes rolle?
- Vil det åpnes for storbykommuner med regionale oppgaver?
- Inntektssystemet for kommunene vil bli endret, men det er uklart hvordan.

Som fylkesmannen skriver, vil rammebetingelsene for kommunestrukturen være avklart innen vi skal fatte endelig vedtak. Dette skal skje innen første tertial 2016. Vedtaket nå er derfor kun et foreløpig vedtak som grunnlag for videre diskusjon/utredning.

Hva gjelder finansiering av kommunene framover, vil dette ikke være avklart innen våren neste år. Av regjeringens meldingsdel i kommuneproposisjonen for 2015, så framgår det imidlertid tydelig hvilke endringer som er aktuelle. Småkommunetilskuddet kan stå for fall ved at man framover endrer oppfatning av smådriftsulempene fra noe som man bare har, til noe som man selv velger å ha gjennom å forbli "en liten kommune". Videre signaliseres det økt vekt på skatteinntekter og mindre vekt på tilskudd over statsbudsjettet. Begge forhold gjør det isolert sett vanskeligere å opprettholde tjenestetilbudet i små kommuner. Ressursene vris i retning av større kommuner, spesielt de med sterk befolkningsvekst. De signalene som gis på inntektssiden, gjør at vi må legge til grunn at det kan ha konsekvenser å ikke slå seg sammen med andre kommuner. Det kan føre til at evnen til å opprettholde tjenestetilbudet svekkes over tid. Dersom det i tillegg vedtas en kommunestruktur med oppgavedifferensiering etter kommunestørrelse, kan veien være kort til å i realiteten få en b-kommunestatus i forhold til større kommuner. Det er bare å vise til ekspertutvalgets delrapport, som snakker om to grenser for tildeling av nye oppgaver; hhv 15-2000 og over 100 000 innbyggere.

Muligheten for å ende opp med en svekket kommune i framtida, viser at det er nødvendig å ta utfordringen med å utrede en ny kommunestruktur på dypeste alvor. Dette gjelder selv om vi nylig har lagt en lang og opphetet runde med vurdering av å slå sammen Ørland og Bjugn bak oss.

Utgangspunktet for utredningsarbeidet må være Stortingets prinsippvedtak om kommunereform; mål, kriterier og virkemidler. Og det er verdt å merke seg det fylkesmannen skriver; kommunene skal styrkes som innbyggernes viktigste offentlige organ.

I tillegg må vi ha kunnskapsgrunnlag om det lokale utfordringsbildet framover. Det har vi etter mitt syn fått gjennom innbyggerundersøkelsen og utredningen fra Fosen regionråd.

Utredningen viser tydelig at alle kommunene på Fosen har en del strukturelle trekk vi trenger å gjøre noe med. Verdiskapingen er relativt sett lav, utdanningsnivået er lavt og den demografiske utviklingen er negativ. Og dette er bildet på tross av at Fosenkommunene i mange år har hatt et tett og godt samarbeid gjennom Fosen regionråd. Det betyr ikke at samarbeidet har vært nytteløst, langt der ifra. Men det viser at det ikke er tilstrekkelig til å snu en litt negativ utvikling. Årsaken til dette kan være mange. Jeg tror at noe av det viktigste er at samarbeidet ikke løser det helt fundamentale: så lenge vi er syv kommuner, er vi konkurrenter selv om vi samarbeider tett. Vi konkurrerer om å få tilført offentlige arbeidsplasser, privat næringsaktivitet, bosetting, kultur, utdanningstilbud og infrastruktur. Da snakker vi ikke med en stemme utad, vi får ingen overordnet regional arealplanlegging eller overordnede planer/mål/visjoner på en rekke andre områder. Og vi klarer ikke å etablere Fosen som et sterkt regionsenter.

Samtidig har vi på Fosen et betydelig uforløst potensiale. Kampflybasen, vindmøllesatsing, fiskeri og havbruk, industriutvikling, bedre vegnett, flyforbindelse, natur og friluftsliv, mv. er gode eksempler. Vi har derfor store muligheter for å få en verdiskaping på Fosen i framtida

som ligger nærmere landsgjennomsnittet og som igjen danner grunnlag for livskraftige lokalsamfunn.

Utredningen viser at en storkommune på Fosen vil stå sterkere i Trøndelag enn en struktur med to eller tre kommuner. Ut fra dette er det mye som tyder på at en storkommune er den beste modellen for å løse kommunenes viktige rolle som samfunnsutvikler. Og det er nettopp samfunnsutviklerrollen vi må videreutvikle om vi skal klare å utnytte potensialet vårt på Fosen.

Hva gjelder kommunene som produsenter av velferdsgoder, viser utredningen at en storkommune vil oppfylle vedtatte kriterier for en robust kommune framover. Også ut fra dette perspektivet viser rapporten at en storkommune kan være å foretrekke. Det er likevel ikke like klart at alternativene med to eller tre kommuner vil være så mye dårligere. En storkommune er dog den eneste løsningen som helt sikkert vil være stor nok til å få tilført nye oppgaver om man legger ekspertutvalgets delrapport til grunn (hvor det antydes en nedre grense på 15 - 20000 innbyggere). En storkommune vil også bety at det regionale tjenestesamarbeidet i regi av Fosen Regionråd kan utvikles og legges inn i den ordinære organisasjonen. Spesielt innenfor barnevern er dette isolert sett ønskelig, da dagens modell er krevende i forhold til å få et tett og godt samarbeid mellom det interkommunale barnevernet og det ordinære kommunale tjenesteapparatet. En storkommune har antakelig også best forutsetninger for å ha store og gode fagmiljø som kan drive med systematisk utviklingsarbeid.

Dersom kommunestyret mener at en storkommune på Fosen bør være hovedalternativet framover, vil det være naturlig at det videre arbeidet organiseres innenfor Fosen Regionråd med en egen styringsgruppe. Den bør bestå av styret supplert med valgte politiske representanter fra alle kommunestyre for å få en bred politisk representasjon, rådmannsgruppen samt tillitsvalgte. Fosen Regionråd må utarbeide egen sak om representasjon som sendes kommunestyrene til vedtak. Fosen regionråd må også utarbeide opplegg for utarbeiding av beslutningsgrunnlag, involvering, framdriftsplan mv. Også denne må forelegges kommunestyrene til vedtak. Basert på erfaringen fra prosessen omkring sammenslåing Ørland og Bjugn, vil jeg anta at det er helt fundamentalt å få tidlig på plass en intensjonserklæring som fastslår målene med en kommunesammenslåing og som håndterer følsomme og vanskelige spørsmål som kommunesenter, navn, kommunevåpen mv.

Dersom kommunestyret ikke vil gå for en storkommune, og/eller det ikke er stemning for å utrede en storkommune i de andre kommunene på Fosen, må vi se etter andre løsninger.

Det er da i praksis to løsninger som avtegner seg om vi fortsatt skal holde oss kun på Fosen: To-kommuneløsning hvor Rissa og Leksvik slår seg sammen mens Ørland, Bjugn Åfjord, Roan og evt. Osen gjør det samme. Eller en tre-kommuneløsning hvor Ørland og Bjugn slås sammen, Åfjord, Roan og evt. Osen danner den tredje kommunen.

Jeg har ikke sterke preferanser i forhold til hvilken av disse to modellene som er å foretrekke. Vi har heller ikke hatt noen formelle samtaler som har gitt en avklaring av hvordan de andre kommunene tenker om dette. Vi har imidlertid drøftet spørsmålet med Bjugn i styringsgruppa for samarbeidet mellom Ørland/Bjugn, dvs. på ordfører og rådmannsnivå. Det ble da fra Bjugn sin side gitt uttrykk for at de foretrekker en to-kommuneløsning dersom en storkommune ikke er aktuelt. Begrunnelsen var hensynet til næringsutvikling. En slik kommune vil danne en kystkommune hvor den blå sektor har et stort utviklingspotensial samtidig som vindmøllesatsning, kampflybase og industriutbygging kan gi store ringvirkninger. Og som før nevnt, det er nettopp næringslivet vi må utvikle videre skal vi nærme oss verdiskapingen i resten av landet.

Vi gav ikke i møtet uttrykk for egne preferanser bortsett fra hovedalternativet, en storkommune. Jeg forstår Bjugn sin vurdering. Samtidig er det et negativt trekk at det vil bli en kommune med store avstander mellom Ørland/Bjugn og Åfjord/Roan/Osen. Ørland og Bjugn i dag en felles bo- og arbeidsmarkedsregion som naturlig vil danne en egen kommune. En tre-kommuneløsning er også det som innbyggerne i Ørland og Bjugn gir størst tilslutning til i innbyggerundersøkelsen. Ulempen med at bare Ørland og Bjugn slår seg sammen, er størrelsen. Før vi evt. får positive virkninger av kampflybaseutbyggingen, vil kommunen få omlag 10000 innbyggere. Det vil være stor usikkerhet om dette er tilstrekkelig størrelse til å få tilført eventuelle nye oppgaver.

Både en to-kommuneløsning og en tre-kommuneløsning innebærer forøvrig at det samarbeidet som i dag skjer i Fosen Regionråd må fortsette i en eller annen form.

Basert på de signaler kommunestyret gir, må det tas formell kontakt med Bjugn og evt. Åfjord, Roan og Osen med sikte på formelle samtaler. Disse må raskt avklare grunnlaget for videre utredninger. Deretter må det rapporteres tilbake til kommunestyret. Aller helst bør dette skje allerede 26 februar, men senest i møtet 19 mars. Kommunestyret må da også gi rammer for videre utredninger.

Utover de skisserte modellene; en storkommune, to eller tre kommuner, finnes de andre alternativer om vi er villige til å se på muligheter utenfor Fosen. En åpenbar mulighet er en kyst/havkommune bestående av bl.a Ørland, Hitra, Frøya, Hemne og Snillfjord. Dette kan bli en sterk kommune som kan jobbe hardt for å bedre infrastruktur og kommunikasjoner mellom viktige fiskeri og havbruksaktiviteter. Basert på uformelle samtaler med flere av kommunene er det klart at vi er velkomne til samtaler/drøftinger med sikte på å finne ut av om det er grunnlag for å utrede dette videre. Sett ut fra samfunnsperspektivet og for å utvikle næringslivet, med fiskeri, havbruk og synergieffekter fra kampflybasen, her en slik kommune åpenbare muligheter. Sett ut fra et tjenesteperspektiv, vil imidlertid løsningen innebære at tjenestesamarbeidet som i dag skjer mellom kommunene på Fosen, vil bli fragmentert. Jeg vil likevel ikke overdrive betydningen av dette. For det første ligger mye av samarbeidet på felles kommunale støttefunksjoner. For det andre vil den nye kommunen bli stor nok til selv å ha ansvaret for det kommunale barnevernet og da lagt inni den ordinære organisasjonen med de fordeler det innebærer. Det er heller ikke umulig å tenke seg at en slik løsning kan inkludere flere av fosenkommunene, f.eks Bjugn.

Enkelte har stilt spørsmål ved om ikke en kommunesammenslåing kan skje i flere etapper. Først etablere to evt. tre kommuner, hente erfaring fra dette og deretter ta skrittet fullt ut og etablere storkommunen.

Jeg vil advare mot dette av to hensyn.

For det første bør vi ikke nå starte med en kommunestruktur som innebærer fortsatt konkurranse mellom kommunene hvis målet er en sterk kommune. Det haster med å få på plass en sterk kystkommune.

Det andre er hensynet til den kommunale organisasjonen. Å slå sammen kommuner betyr å etableres en ny kultur, ny organisasjonsmodell og nye styringsstrukturer. Det tar tid å bygge dette og det tar enda lengre tid å få det til å fungere godt. Da er det lite heldig å begynne på igjen med en ny runde etter noen år.

I utredningen fra Fosen regionråd er det gjort forsøk på å beregne det økonomiske potensiale ved å slå sammen kommunene. De viser at det ikke er snakk om store summer. For en storkommune er det beregnet at inntektene etter 20 år vil bli redusert med omlag 0 - 40 mill. kroner årlig. De første 15 årene vil de bli opprettholdt som i dag. Kostnadene er teoretisk

anslått til å kunne kuttes med 70 mill. kroner årlig. Tatt i betraktning av at kommunene i dag har et samlet netto driftsbudsjett på omlag 1,4 mrd. kroner er dette temmelig beskjedent. I tillegg er det en veldig stor svakhet ved disse beregningene; de tar utgangspunkt i dagens inntektssystem, mens vi vet at dette vil bli endre fra 2017. Dermed gir beregningene feil resultat. Jeg vil derfor advare mot å bruke konkrete tall for hva som kan spares. Det vi generelt kun kan si, er at sammenslåinger isolert sett ikke gir vesentlige økonomiske gevinster. Skal kommunene spare penger for å bedre økonomien, kan dette langt på vei gjøres gjennom den kommunestrukturen vi har i dag. Det vi oppnår med større kommuner er økt profesjonalisering gjennom større fagmiljø, mulighet til å drive utviklingsarbeid og mindre sårbarhet.

Kommunene mulighet til å fylle rollen som samfunnsutvikler og til å være sterke regionale aktører, blir imidlertid åpenbart styrket ved økt størrelse. Samtidig blir samfunnsutviklerrollen stadig mer viktig for kommunen og for å utvikle næringsliv, infrastruktur, samferdselsløsninger mv. Det er dette perspektivet jeg anbefaler at det legges aller mest vekt på ved valg av geografisk retning nå som grunnlag for å gå videre med samtaler/drøftinger.

Rådmannen legger fram saken til behandling uten innstilling.

Rådmannens innstilling